

Sähköposti: 17.2.2026 (stv@eduskunta.fi)

Asia: Vaiteliaisuuspyyntö Pilot-asiakirjoista/ HE 131/2025

Sosiaali- ja terveysministeriö on sosiaali- ja terveysvaliokunnan pyynnöstä toimittanut valiokunnalle alkoholijuomien etämyynnin Pilot-menettelyä EUP (2021) 9837 koskevat asiakirjat. Sosiaali- ja terveysministeriö pyytää perustuslain 50 §:n 3 momentin perusteella valiokuntaa noudattamaan vaiteliaisuutta salassa pidettävien Pilot-asiakirjojen osalta. Vaiteliaisuutta pyydetään noudattamaan siihen saakka, kunnes Pilot-menettely on päättynyt ja asiakirjat ovat sen myötä tulleet julkisiksi.

EU Pilot-menettelyssä on kyse mekanismista, jolla käydään epävirallista vuoropuhelua komission ja jäsenvaltion välillä kysymyksistä, jotka liittyvät mahdolliseen EU-lainsäädännön noudattamatta jättämiseen. Pilot-menettelyä voidaan käyttää ennen muodollisen rikkomusmenettelyn käynnistämistä.

Ministeriö pitää alla listattuja Pilot-asiakirjoja salassa pidettävänä viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain (621/1999, julkisuuslaki) 24 §:n 1 momentin 2 kohdan perusteella, sillä neuvottelut komission kanssa ovat kesken ja komissio on toivonut neuvottelujen olevan luottamuksellisia:

- Komission 3. kirje 11.11.2022 ja Suomen vastaus 3. kirjeeseen 23.11.2022
- Komission 4. kirje 8.8.2023 ja Suomen vastaus 4. kirjeeseen 7.9.2023
- Komission 5. kirje 4.3.2025 ja Suomen vastaus liitteineen 5. kirjeeseen 29.4.2025
- Komission laatima 19.12.2022 päivätty pöytäkirja 16.11.2022 pidetystä kokouksesta (Komission muistiinpanot – Minutes mtg)
- EU edustuston muistiinpanot 16.11.2022 pidetystä kokouksesta
- Komission laatima 2.3.2021 pidettyyn kokoukseen liittyvä asiakirja (Fiche for Finland)

Euroopan parlamentin, neuvoston ja komission asiakirjojen saamisesta yleisön tutustuttavaksi annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 1049/2001 (ns. avoimuusasetus) 5 artiklan mukaan, kun jäsenvaltio vastaanottaa pyynnön, joka koskee sen hallussa olevaa toimielimestä peräisin olevaa asiakirjaa, jäsenvaltio kuulee asianomaista toimielintä, jollei ole selvää, että asiakirja on luovutettava tai että sitä ei tule luovuttaa, voidakseen tehdä päätöksen, joka ei vaaranna tämän asetuksen tavoitteiden saavuttamista. Avoimuusasetuksen 4 artiklan 2 kohdan 3 luetelmakohdan mukaan toimielimet kieltäytyvät antamasta tutustuttavaksi asiakirjaa, jonka sisältämien tietojen ilmaiseminen vahingoittaisi tarkastus-, tutkinta- ja tilintarkastustoimien tarkoitusten suojaa, jollei ylivoimainen yleinen etu edellytä ilmaisemista.

Julkisuuslain 24 §:n 1 momentin 2 kohdan perusteella salassa pidettäviä viranomaisen asiakirjoja ovat asiakirjat, jotka liittyvät kansainvälisessä lainkäyttö- tai tutkintaelimessä tai muussa kansainvälisessä

toimielimessä käsiteltävään asiaan, jos tiedon antaminen niistä aiheuttaisi vahinkoa tai haittaa Suomen kansainvälisille suhteille tai edellytyksille toimia kansainvälisessä yhteistyössä.

Sosiaali- ja terveysministeriö on viimeksi 13.2.2026 kysynyt komissiolta näkemystä siitä, voidaanko Pilot-asiakirjat julkaista. Komissiolle on tuotu esille, että etämyyntiä koskeva hallituksen esitys on eduskunnan käsittelyssä, minkä vuoksi asian julkisuusintressi on suurempi kuin aiemmin. Komissio vastasi 13.2.2026 tiedusteluun, että asiakirjat ovat osa käynnissä olevaa Pilot-menettelyä. Komissio viittasi Euroopan parlamentin, neuvoston ja komission asiakirjojen saamisesta yleisön tutustuttavaksi annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 1049/2001 (ns. avoimuusasetus) 4 artiklan 2 kohdan kolmanteen luetelmakohtaan, joka koskee tarkastus-, tutkinta- ja tilintarkastustoimien tarkoitusten suoja. Komissio toisti aikaisemman pyyntönsä siitä, ettei asiakirjoja paljasteta toistaiseksi.

Sosiaali- ja terveysministeriö katsoo, että EU Pilot -prosessin aikana esiin tulleiden komission alustavien kantojen tuomiselle julkisuuteen olisi olemassa selvä intressi ja avoimuuden toteuttamisen näkökulmasta tarkasteltuna asiakirjojen julkituominen olisi ministeriön näkemyksen mukaan toivottavaa. Ministeriön arvion mukaan asiakirjojen tuominen julkisuuteen ei todennäköisesti myöskään vaarantaisi nyt kyseessä olevaa EU pilot -prosessia, sillä etämyyntiä koskeva hallituksen esitys on jo eduskuntakäsittelyssä eikä komissiolle ole ollut huomautettavaa etämyyntisääntelystä. Komissio päättäneen Pilot-menettelyn sen jälkeen, kun etämyyntiä koskeva laki on hyväksytty eduskunnassa ja laki on vahvistettu. Asiakirjojen julkituominen voisi kuitenkin vaarantaa komission ja Suomen välisen luottamuksen tulevissa EU Pilot -prosesseissa, mikä voisi vaikeuttaa neuvotteluita näissä prosesseissa.

Sosiaali- ja terveysministeriö katsoo, että koska Pilot-menettely on vielä käynnissä ja koska komissio on pyytänyt asiakirjojen pitämistä luottamuksellisina, voisi asiakirjojen julkaisusta aiheutua haittaa Suomen ja komission välisille suhteille. Sosiaali- ja terveysministeriö katsoo, että asiakirjat ovat julkisuuslain 24 §:n 1 momentin 2 kohdan perusteella salassa pidettäviä.

Saara Karttunen

Erityisasiantuntija

Sosiaali- ja terveysministeriö